

Sygn. akt II UK 306/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 maja 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jerzy Kuźniar (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Beata Gudowska

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z wniosku U. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych

o emeryturę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 17 maja 2013 r.,

skargi kasacyjnej wnioskodawczynie od wyroku Sądu Apelacyjnego [...]

z dnia 22 marca 2012 r.,

oddala skargę kasacyjną.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 22 marca 2012 r., Sąd Apelacyjny, oddalił apelację wnioskodawczynie U. P. od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w O. z dnia 9 listopada 2011 r. w sprawie przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych o emeryturę, wskazując w uzasadnieniu, że

wnioskodawczynie nie spełniła przesłanek określonych w art. 88 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (jednolity tekst: Dz.U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674 ze zm.), gdyż nie doszło do rozwiązania stosunku pracy na jej wniosek.

W stanie faktycznym sprawy wnioskodawczynie była zatrudniona na stanowisku nauczyciela w Szkole Podstawowej Nr 2 w G. w okresie od dnia 1 września 1982 r. do dnia 30 września 2009 r. Stosunek pracy został rozwiązany na podstawie art. 23 ust. 1 pkt 3 Karty Nauczyciela. W listopadzie 2009 r. wnioskodawczynie złożyła wniosek o rentę z tytułu niezdolności do pracy i w dniu 17 lutego 2010 r. po badaniu lekarskim Lekarz Orzecznik ZUS orzekł, że jest ona zdolna do pracy. Decyzją z dnia 4 marca 2010 r. organ rentowy odmówił jej prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Wnioskodawczynie złożyła wniosek o emeryturę, a decyzją z dnia 22 stycznia 2009 r. odmówiono jej do niej prawa, wobec niewykazania wymaganego 30 - letniego okresu składkowego i nieskładkowego. Decyzją z dnia 13 lutego 2009 r. dokonano zmiany w zakresie ustalenia 30 - letniego okresu składkowego i nieskładkowego, zaliczając wnioskodawczynie do okresu zatrudnienia okres jej pracy w gospodarstwie rolnym dziadków od dnia 24 lipca 1978 r. do dnia 29 lipca 1978 r. i przyjmując że wykazała 30 - letni okres zatrudnienia oraz 20 – letni okres pracy nauczycielskiej. Kolejnym wnioskiem z dnia 5 października 2009 r. wnioskodawczynie wystąpiła o przyznanie emerytury w trybie przepisów Karty Nauczyciela, dołączając świadectwo pracy z dnia 30 września 2009 r., z którego wynikało, że stosunek pracy ustał na podstawie art. 23 pkt 3 Karty Nauczyciela. Decyzją z dnia 14 października 2009 r. ponownie odmówiono przyznania wnioskodawczynie emerytury, wobec braku spełnienia przesłanki rozwiązania stosunku pracy na wniosek nauczyciela, zaś Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 22 grudnia 2009 r., oddalił odwołanie wnioskodawczynie. W dniu 10 lutego 2011 r. wnioskodawczynie złożyła ponowny wniosek o emeryturę nauczycielską, zaś zaskarżoną decyzją z dnia 28 lutego 2011 r. organ rentowy odmówił przyznania wnioskodawczynie prawa do emerytury.

Odwołanie wnioskodawczynie od tej decyzji oddalił wyrokiem z dnia 9 listopada 2011 r. Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w O., wskazując w uzasadnieniu, że art. 88 Karty Nauczyciela przewiduje możliwość przejścia nauczyciela na emeryturę niezależnie od wieku, a jednym z koniecznych

warunków do nabycia tej emerytury jest rozwiązanie stosunku pracy na wniosek nauczyciela. Tak więc nauczyciel, który nie rozwiązał na swój wniosek stosunku pracy - mimo spełnienia warunku wymaganego stażu pracy (ogólnego i w szczególnym charakterze) nie może nabyć prawa do tej emerytury. Tymczasem w rozpatrywanej sprawie do rozwiązania stosunku pracy nie doszło z inicjatywy wnioskodawczynie (nauczyciela) lecz w drodze jednostronnego oświadczenia woli dyrektora szkoły, nie zachodzi również wyjątek, o którym mowa w art. 88 ust. 1a ustawy.

W skardze kasacyjnej od wyroku Sądu Apelacyjnego, zaskarżając go w całości, pełnomocnik wnioskodawczynie zarzucił naruszenie prawa materialnego – art. 66 ust. 1 w związku z art. 7 Konstytucji polegające na „niezgodnej z prawem odmowie wnioskodawczynie zagwarantowanego ustawą prawa do emerytury pomimo spełnienia przez nią wszystkich warunków możliwych do zrealizowania w zaistniałej sytuacji”, oraz przepisów postępowania, mające istotny wpływ na wynik sprawy – art. 390 § 1 „poprzez nieprzedstawienie Sądowi Najwyższemu zagadnienia prawnego budzącego poważne wątpliwości w rozpoznawanej sprawie (...)” i art. 316 § 1 k.p.c. „poprzez pominięcie (...) stanu rzeczy istniejącego w chwili zamknięcia rozprawy (...)”, wniósł o uchylenie i zmianę zaskarżonego wyroku w całości poprzez orzeczenie zgodne z żądaniem zawartym w odwołaniu wnioskodawczynie, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, wraz z orzeczeniem o kosztach postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wstępnie trzeba przypomnieć, że zgodnie z art. 398¹³ § 1 i 2 k.p.c., Sąd Najwyższy rozpoznaje sprawę w granicach skargi kasacyjnej i jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia, jeżeli skarga nie zawiera zarzutu naruszenia przepisów postępowania lub gdy zarzut taki okaże się niezasadny. W utrwalonym orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. np. wyroki z dnia z dnia 24 listopada 2010 r., I PK 78/10 oraz z dnia 19 maja 2011 r., I PK 264/10 - niepublikowane) przyjmuje się, że Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę w granicach zaskarżenia i w granicach przedstawionych podstaw (art. 398¹³ § 1

k.p.c.), co oznacza, że nie może uwzględniać naruszenia żadnych innych przepisów niż wskazane przez skarżącego. Innymi słowy Sąd Najwyższy może rozpoznawać skargę kasacyjną tylko w ramach tej podstawy, na której ją oparto, odnosząc się jedynie do przepisów, których naruszenie zarzucono. Uwaga ta – prawnie oczywista – jest konieczna, gdy się zważy, że we wniesionej skardze kasacyjnej, w jej podstawach, brak odniesienia się do kluczowego w okolicznościach sprawy, art. 88 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela.

W rozpoznawanej sprawie spór sprowadzał się do oceny, czy wnioskodawczyni, z którą w dniu 30 września 2009 r. rozwiązano stosunek pracy na podstawie art. 23 ust. 1 pkt 3 Karty Nauczyciela, spełniła przesłanki do nabycia prawa do emerytury określone w art. 88 ust. 1 tej ustawy, nie powołanego jako naruszony w podstawach skargi. W związku z tym tylko ogólnie należy wspomnieć, że zgodnie z tym przepisem, nauczyciele mający trzydziestoletni okres zatrudnienia, w tym dwadzieścia lat wykonywania pracy w szczególnym charakterze mogą - po rozwiązaniu na swój wniosek stosunku pracy - przejść na emeryturę. Za wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 8 czerwca 2011 r., III UK 162/10 (OSNP z 2012 r. nr 13-14, poz. 179), należy powtórzyć, że niezbędnym warunkiem skorzystania z prawa do emerytury na tej podstawie jest rozwiązanie stosunku pracy na wniosek nauczyciela. Tak więc nauczyciele, którzy nie rozwiążą na swój wniosek stosunku pracy - mimo spełnienia warunku wymaganego stażu pracy (ogólnego i w szczególnym charakterze) nie mogą nabyć prawa do tego świadczenia. Wykładnia językowa i systemowa tego przepisu prowadzi do jednoznacznego rezultatu, że za rozwiązanie stosunku pracy „na swój wniosek” przez nauczyciela, nie może być uznane jego rozwiązanie przez dyrektora szkoły. Tymczasem w rozpoznawanej sprawie z wnioskodawczynią rozwiązano stosunek pracy na podstawie art. 23 ust. 1 pkt 3 Karty Nauczyciela, a więc na podstawie orzeczenia lekarza przeprowadzającego badanie okresowe lub kontrolne o niezdolności nauczyciela do wykonywania dotychczasowej pracy.

Z tych względów trafne jest rozstrzygnięcie przyjęte przez Sąd Apelacyjny w zaskarżonym wyroku, że wnioskodawczyni nie spełniła warunku uprawniającego do

przejścia na emeryturę na podstawie art. 88 ust. 1 Karty Nauczyciela, polegającego na rozwiązaniu stosunku pracy na swój wniosek.

Z tych względów orzeczono jak w sentencji wyroku na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c.